

PÜHADE PEETRUSE JA PAULUSE SUURPÜHA

(Esimene lugemine Ap12 ,1-11)

Lugemine apostlite tegude raamatust:

Neil päevil lasi kunigas Herodes mõned koguduseliikmed kinni võtta ja neile kurja teha. Ja ta laskis Jaakobuse, Johannese venna, mõõga läbi hukata. Aga kui ta nägi, et see oli juutidele meeltemööda, käskis ta vangi panna ka Peetruse. See oli hapnemata leibade pühal, kui Herodes tema vangitorni heitis ja seadis neljamehelise sõdurisalga teda valvama. Herodes kavatses ta pärast paasapähi rahva ette tuua. Nii oli Peetrus vangitornis, aga kogudus palus tema pärast lakkamatult Jumala poole.

Aga viimasel ööl enne seda, kui Herodes kavatses tema kohtu ette tuua, magas Peetrus aheldatult kahe ketiga sõdurite külge, ja tema mõlemal pool ja ukse ees valvasid vahisõdurid. Aga vaata, äkki seisis Issanda ingel seal, ning vangikong täitus heleda valgusega. Ingel puudutas Peetrust külje vastu ja ütles: “Tõuse ruttu üles!” Ahelad langesid Peetruse käte ümbert ära, aga ingel ütles talle: “Pane vöö vööle ja sandaalid jalga.” Ja Peetrus tegi nõnda. Ingel ütles talle: “Pane kuub selga ja tule minu järel.” Peetrus läks tema järel ega mõistnud, kas see, mis sünnib, on tõsi, või näeb ta nägemust. Ja nad möödusid esimesest vahipostist ja teisestki, ning tulid linna raudvärava ette; see avanes iseenesest ja nad läksid sisse, ning käisid üht tänavat pidi edasi. Siis läks ingel tema juurest ära. Kui Peetrus hakkas aru saama, mis oli sündinud, ütles ta: “Nüüd ma tean, et Issand on tõesti läkitanud oma ingli ja päästnud mind Herodesse käest ning kõigest, mida juudi rahvas on oodanud.” See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps34 ,2-3.4-5.6-7.8-9. R: 9a)

R: Vaadake ja nähke, kui hea on Issand.

Ma tänan Issandat igal ajal, alati on tema kiitus mu suul.

Issandast kiitleb mu hing, vaesed kuulevad ja rõõmustavad.

Ülistage Issandat ühes minuga,

kiitkem üheskoos kõrgeks tema nime.

R:

Ma otsisin Issandat ja tema vastas mulle,

ning tõmbas mind välja kõigist mu hirmudest.

Kes tema poole vaatavad, säravad rõõmust,

ja nende nägu ei saa punastama.

R:

Vaene hüüdis ja Issand kuulis teda
ja vabastas tema kõikidest ta hädadest.
Issanda ingel on kaitsva leerina nende ümber,
kes teda kardavad, ja teeb nad vabaks.
Vaadake ja nähke, kui hea on Issand,
õnnis on mees, kes tema juures pelgupaika otsib.

R:

(Teine lugemine 2Ti4 ,6-8.16-18)

Lugemine püha apostel Pauluse teisest kirjast Timoteosele:

Mu armas, varsti tuuakse mind ohvriks, ja mu lahkumiseaeg on ligidal. Ma olen head võitlemist
võidelnud, minu jooksmine on jõudnud lõpule, oma usule ma olen jäänud kindlaks. Nüüd on minu
jaoks valmis pandud õigluse pärg, mille Issand – õiglane kohtumõistja – minule sellel päeval annab.
Aga mitte üksnes mulle, vaid kõigile, kes tema ilmutust armastusega ootavad. Kui ma esimest
korda enese eest kostsin, ei astunud keegi minu kaitseks välja, vaid kõik jätsid mind maha. Ärgu
seda arvatagu neile süüks. Aga Issand seisis minu kõrval ja kinnitas mind oma väega, et minu
kuulutamine oleks täiuslik. Tema tahtis, et paganad neid sõnu kuulda saaksid, sellepärast olen
minagi otsekui lõvi suust välja kistud. Küllap Issand kisub mind välja kõigest kurjast, päästab mind
ära ning aitab mind oma taevasesse kuningriiki. Temale olgu au igavesest ajast igavesti. Aamen.
See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Mt 16,18)

Halleluuja. Sina oled Peetrus ja sellele kaljule rajan ma oma kiriku,
ning surmavalla väravad ei võida seda ära. Halleluuja.

(Evangeelium Mt16 ,13-19)

Lugemine püha Matteuse evangeeliumist:

Kui Jeesus tuli Filippuse Kaisarea aladele, küsis ta oma jüngritelt: “Kelleks inimesed mind,
Inimesepoega, peavad?” Ja nemad vastasid: “Mõned peavad sind Ristijaks Johanneseks, teised
Eelijaks, mõned aga Jeremiaks või mõneks teiseks prohvetiks.” Siis küsis ta nende käest: “Aga teie,
kelleks teie mind peate?” Siimon Peetrus vastas: “Sina oled Messias, elava Jumala Poeg.” Jeesus

kostis talle: “Õnnis oled sina, Siimon Joona poeg, sest seda pole sulle ilmutanud ei liha ega veri, vaid minu Isa, kes on Taevas! Ja mina ütlen sulle: sina oled Peetrus (see on Kalju) ja sellele kaljule rajan ma oma kiriku, ja surmavalla väravad ei võida seda ära. Mina annan sulle taevariigi võtmed, ja mis sa iganes maa peal seod, see on taevas seotud, ja mis sa maa peal lahti päästad, see on taevas lahti päästetud.”

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, jurist on tavaliselt kohtus halb tunnistaja, sest ta teab üsna täpselt, kuidas seal tunnistusi tõlgendatakse ning kuidas saab end tunnistades paremasse valgusse asetada. Niisamuti on halb tunnistaja ka teadlane – ta on oma loogikaga seotud, ning kõik, mis ta ütleb, peab vastama tema teaduslikule kogemusele, tema uurimuste tulemusest kujunenud veendumustele.

Parim tunnistaja on pigem see, kes juhtunut seletada ei oska, kes ei ole suuteline midagi välja mõtlema, ning tal ei jää muud üle kui rääkida kõigest, mida ta nägi ja läbi elas, püüdmata mõista või oletada, mida see kõik võiks tähendada.

Järelikult on üsna haruldane, et keegi võiks olla samal ajal hea tunnistaja, hea jurist ja hea teadlane. Igaüks peab pigem leppima ühega neist rollidest. Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, kui me vaatleme kiriku ajalugu linnuperspektiivist, võib meile jääda mulje, et apostlid Peetrus ja Paulus olid lihased vennad või lausa kaksikud. Juba esimeste kristlike kirikute seas oli neid, mis olid pühitsetud mõlemale apostlile üheaegselt. Kui me aga vaatleme neid isikuid nii, nagu Uus Testament neist meile tunnistust annab, siis võib väita, et oleks raske leida kaht veel erinevamat inimest.

Siimon – kellele Jeesus andis lisanime 'Peetrus' – pärines Galileast, kus Jeesuski oli üles kasvanud. Evangeeliumite kohaselt kuulus ta esimeste hulka, kelle Jeesus oma jüngriks kutsus. Temast teame üpris vähe: ainult seda, et ta oli ilmselt lesk, ta oli Johannese poeg (Barjona), tema noorema venna nimi oli Andreas, ja nad kõik olid kalurid Genneesareti järvel. Missuguse hariduse nad olid saanud, see pole teada, kuid nende elukutse ei eeldanud kirjaoskust. On isegi võimalik, et Peetrus õppis lugema ja kirjutama alles pärast Jeesuse ülestõusmist, sest varem polnud tal seda otseselt vaja. Pole ju teada seegi, kas kirjutas Peetrus oma kirjad ise või ta ainult dikteeris.

Kuid just niisugused omadused teevad temast usaldusväärse tunnistaja, sest ta reageeris spontaanselt ja emotsionaalselt, isegi veidi lapselikult, ning omandas sellega leegitseva, kirgliku andumuse apostli kuulsuse. Ka ülestõusnud Jeesus esitas talle ainult ühe küsimuse, ja seda kolm korda: Siimon Johannese poeg, kas sa armastad mind? (Jh 21,15jj). Intellektuaalselt nõudlikumate küsimustega ta Peetrust proovile ei pannud.

Paulust võiks aga seevastu nimetada pigem just mõistuse apostliks. Paulus Tarsosest, juudi nimega Saul, on Uuest Testamendist tuntud kui esimene kristlik teoloog ning ka algkiriku ajastu tõhusaim misjonär. Kreekakeelses ümbruskonnas kasvanud ja seadusekuulekaks variseriks koolitatud Paulus kiusas alguses ristilöödud Jeesuse järgreid taga. Jeesust ennast polnud ta teatavasti varem kohanud, alles ilmutus Damaskuse teel sundis teda poolt vahetama. Just seesmine ilmutus oli see, mis Paulust veenda suutis, sest kui Paulus oleks kohanud Jeesust inimesena, oleks ta temas leidnud palju küsitavusi, nii nagu teisedki variserid. Järjekindla teadlasena ei saanud ta aga oma südametunnistuse ees eitada seda, mida oli vahetult kogenud.

Paulusele, kes tundis hästi juudi ülemkihti, oli algusest peale selge, et Iisraelis ei anta kristlastele mingit võimalust – templil ja sünagoogidel oli evangeeliumi leviku vastu suur hulk tõhusaid vastumeetmeid. Nii nagu judaism oli üle elanud mitmeid vallutajaid ja okupante, suudeti samade jõududega seista ka kristluse vastu, ja Iisraelis juuriti see peagi välja; suurem osa järgreid lõpetas pagenduses, ning kui Paulus poleks hakanud misjoneerima paganaid, poleks kristlus ilmselt nii laialt levinud.

Peetrusega kohtus Paulus omaenda tunnistuse järgi kolm korda: kaks korda Jeruusalemmas ja ühe korra Antiookias. Viimasest kirjutab ta oma kirjas galaatlastele (Gal 2,11 jj), kuidas tal tuli Peetrust manitseda; Peetrus nimelt ei olnud järjekindel selle suhtes, kas paganakristlased peavad täitma juudi kombeid või mitte – see on ümberlõikamist, sealihast keeldumist jms. Siis mõistis ka Peetrus, et ainuüksi leegitseva andumusega ei saa kõiki probleeme ja konflikte lahendada.

Oma teises kirjas andis Peetrus Paulusele veidi iroonilisena kõlava vastulöögi, nagu ta ütles: “Seepärast, mu armsad, olge seda oodates toimekad, et teid leitaks tema ees veatuina ja laitmatuina rahus. Ja meie Issanda pikka meelt pidage päästeks, nõnda kui ka meie armas vend Paulus teile on kirjutanud temale antud tarkust mööda. Sama ütleb ta kõikides kirjades, kus ta räägib neist asjust. Nendes on küll mõndagi raskesti mõistetavat, mida õppimata ja kõikuvad inimesed väänavad nagu muidki raamatuid iseendale hukatuseks.” (2Pe 3,14-16) Hilisem ajalugu on meile näidanud, kui väga oli Peetrusel õigus, kuigi Peetrus ise ei üritanud oma arvamust kuidagi lähemalt lahti seletada.

Armsad õed ja vennad. Võibolla on Peetruse ja Pauluse suurpüha tähtsaim sõnum selles, et ainult mõistuse ja loogika põhjal on religiooni probleemide lahendamine sama võimatu kui ainuüksi

tunnete ja andumusega. Mõlemad on olulised ja kuuluvad lahutamatu kokku, nii nagu Peetrus ja Paulus lugematute katedraalide fassaadidel ja altaritel.

Jeesus mängis tihti paradoksides – vastuolulisusega, milles öeldu üks pool neutraliseerib teise. Näiteks: “Esimesed peavad saama viimseteks ja viimsed esimesteks...” (Mt 19,30), “Kes tahab oma elu päästa, see kaotab selle...” (Mt 16,25). Kuid tegelikult ei pruugi siin olla tegu niivõrd vastuoludega, kuivõrd tasakaaluga ratsionaalse mõtlemise ja emotsionaalse tarkuse vahel. Hea matemaatik on harva hea vaatleja, kes märkab kõiki vajalikke üksikasju oma arvutuse algandmete tarvis. Seevastu intuitiivne “südameinimene” märkab jälle liiga palju detaile, et suuta need ühte süsteemi viia. Peetrus vajab Paulust ja Paulus Peetrust, ja meie vajame neid mõlemaid – vajame inimesi, kellel on meist erinevad vaimuanded, kellega me vastastikku üksteist täiendame, kellelt võime õppida midagi, mille peale me ise kunagi ei tuleks. Aamen.